

Exam. Code : 108003

Subject Code : 1936

B.A. (Hons.) 3rd Semester

POLITICAL SCIENCE

Opt. (ii)

(Public Administration)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

SECTION—A

Note :—Attempt any **SEVEN** questions in **10-15** sentences each. Each question carries **4** marks.

1. What is the integral view of Public Administration ?
2. Discuss the outcome of First Minnow-brook Conference, 1968.
3. Define organization and its principle of Unity of Command.
4. Explain two types of Administrative Adjudication.
5. What do you understand by accountability and transparency under Good Governance ?

6. Discuss the merits of Direct Recruitment system.
7. What is the difference between a Generalist and a Specialist ?
8. What are the objectives of Training in the Civil Services ?
9. There is a difference between a Budget, an Interim Budget and a Vote on Account. Explain.
10. Highlight the role of Estimates Committee. $7 \times 4 = 28$

SECTION—B

Note :—Attempt **SIX** questions in all, selecting at least **one** from each Unit. Each question carries **12** marks.

UNIT—I

11. What is the meaning and scope of Public Administration ?
12. Discuss the main features and impact of New Public Administration.

UNIT—II

13. What are features and relevance of Unity of Command in today's organisations ?
14. Explain the role of Chief Executive in detail.

UNIT—III

15. Write a note on the training of Civil Servants in India.
16. Who is called a Generalist in Indian Administration ?
Why there is a controversy between Generalist and Specialist ?

UNIT—IV

17. Why Budget is important ? Discuss the principles of Sound Budgetary System.
18. Describe the composition and functions of the Public Accounts Committee. 12×6=72

(Punjabi Version)

ਭਾਗ—ੳ

ਨੋਟ :— ਕੋਈ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਹਰੇਕ ਲਗਭਗ 10-15 ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕੀ ਹੈ ?
2. ਪਹਿਲੀ ਮਿੱਠੋ-ਬਰੁਕ ਕਾਨਫਰੰਸ, 1968 ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
3. ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
4. ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਏਡਜੁਡੀਕੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
5. ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?

6. ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
7. ਇੱਕ ਜਨਰਲਿਸਟ ਅਤੇ ਇਕ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਕੀ ਫਰਕ ਹੈ ?
8. ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ ?
9. ਬਜਟ, ਅੰਤਰਿਮ ਬਜਟ ਅਤੇ ਅਕਾਉਂਟ 'ਤੇ ਵੋਟ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
10. ਅਨੁਮਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। $7 \times 4 = 28$

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ—I

11. ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਖੇਤਰ ਕੀ ਹੈ ?
12. ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

13. ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂਨਿਟੀ ਆਫ ਕਮਾਂਡ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਕੀ ਹੈ ?
14. ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

15. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ 'ਤੇ ਇਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
16. ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਜਨਰਲਿਸਟ ਕਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਜਨਰਲਿਸਟ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਵਾਦ ਕਿਉਂ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-IV

17. ਬਜਟ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ? ਸਾਊਂਡ ਬਜਟ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
18. ਪਬਲਿਕ ਲੇਖਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

12×6=72

(Hindi Version)

भाग—क

नोट :— कोई सात प्रश्न, प्रत्येक 10-15 वाक्यों में करें। प्रत्येक प्रश्न के 4 अंक हैं।

1. लोक प्रशासन का अभिन्न दृष्टिकोण क्या है ?
2. प्रथम मिन्नो-बूक सम्मेलन, 1968 के नतीजे पर चर्चा करें।
3. संगठन और उसके कमांड की एकता के सिद्धांत को परिभाषित करें।
4. दो प्रकार के प्रशासनिक अधिनिर्णयन की व्याख्या करें।

5. सुशासन के तहत उत्तरदायित्व और पारदर्शिता से आप क्या समझते हैं ?
6. प्रत्यक्ष भर्ती प्रणाली के गुणों पर चर्चा करें।
7. एक जनरलिस्ट और एक विशेषज्ञ के बीच क्या अंतर है ?
8. सिविल सेवा में प्रशिक्षण के उद्देश्य क्या हैं ?
9. बजट, अंतरिम बजट और खाते पर वोट के बीच अंतर है। व्याख्या करें।
10. अनुमान समिति की भूमिका को उजागर करें। $7 \times 4 = 28$

भाग—ख

नोट :— प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए, कुल छः प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 12 अंक हैं।

यूनिट—I

11. लोक प्रशासन का अर्थ और विषय-क्षेत्र क्या है ?
12. नए लोक प्रशासन की मुख्य विशेषताओं और प्रभाव पर चर्चा करें।

यूनिट—II

13. आज के संगठनों में कमांड की एकता की विशेषताएं और प्रासंगिकता क्या हैं ?
14. मुख्य कार्यकारी की भूमिका की विस्तारपूर्वक व्याख्या करें।

यूनिट—III

15. भारत में सिविल सेवकों के प्रशिक्षण पर एक नोट लिखें।
16. भारतीय प्रशासन में जनरलिस्ट किसे कहा जाता है ? जनरलिस्ट और विशेषज्ञ के बीच एक विवाद क्यों है ?

यूनिट—IV

17. बजट क्यों महत्वपूर्ण है ? उपयुक्त बजटीय प्रणाली के सिद्धांतों पर चर्चा करें।
18. लोक लेखा समिति की संरचना और कार्यो का वर्णन करें।

12×6=72